

การเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

Comparison of Applying Good Governance Principles into Practice at Sub district Administrative Organization in Nongkhai

คณิศร นิตย ปัญญาสวัสดิ์*

ดร.ปวิษ เฉลิมวัฒน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลและเพื่อเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบประมาณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ T-test, F-test (One-Way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 หลักคือหลักความโปร่งใสหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลหลักการรับผิดชอบต่อหลักนิติธรรมและหลักวิสัยทัศน์

เชิงยุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง 4 หลักคือหลักการมุ่งเน้นฉันทามติหลักการมีส่วนร่วมหลักความเสมอภาคและหลักการตอบสนอง

2. การเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายที่มีที่อยู่อบต. อายุการศึกษาและรายได้แตกต่างกันโดยรวมมีการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายดังนี้ควรให้มีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่เลือกปฏิบัติเจ้าหน้าที่ควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างเป็นธรรมเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับประชาชนผู้มารับบริการผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจด้วยการให้โบนัสประจำปีผู้บริหารควรมีมุมมองที่เปิดกว้างเล็งการณ์ไกลและผู้บริหารควรมุ่งเน้นงานยุทธศาสตร์

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

**อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstract

This research The objective To study the adoption of good governance into practice in the Community and to compare the adoption of good governance into practice in Community District PhonphisaiNongKhai. By personal factors Researchers collected data from a sample of 169 was used in the research questionnaire was estimated. The statistics used in the analysis include percentage, average, standard deviation. The statistics used in the test include T- test, F-test (One-Way ANOVA) determine the statistical significance level. 05.

The results showed that

1. Application of good governance into practice in Community District Phonphisai. NongKhai overall in the study When it was found that classification. 5 is the highest level of transparency. Home Efficiency and Effectiveness the main responsibilities of the rule of law and its strategic vision.4 main principles are moderate, consensus-oriented. The principle involved Equality and the response

2. Comparison of good governance principles into practice in Community District Phonphisai. NongKhai with the Community. Age, education and income vary by adopting good corporate governance into practice is no different.

3. Recommendations to the adoption of good governance into practice in the Community. District Phonphisai The offense

should allow for freedom of association and review officers should perform their duties with compulsory non-discrimination.The authorities should take power on the basis of the law fairly. The authorities should give priority to people who receive services. Administrators should create incentives by providing annual bonuses executives should have a far wider range. And management should focus on strategic tasks.

บทนำ

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีความสำคัญต่อการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนท้องถิ่นที่มีสภาพปัญหาสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกันลำพังเพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวมทั่วประเทศย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่รวมถึงการเรียกร้องของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมาอย่างยาวนานทำให้รัฐบาลในหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลางมาสู่การปกครองแบบกระจายอำนาจมากขึ้นเพื่อให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินภารกิจของท้องถิ่นและถือเป็นสถาบันฝึกปฏิบัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโกวิทย์พวงงาม (2550, หน้า 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 หมวด 5 เรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 2 เรื่องแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินมาตรา 78 มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีคือการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืนโดยส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและจัดระบบบริหารราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาคส่วนท้องถิ่นให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองพัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการพร้อมทั้งจัดระบบงานราชการและหน่วยงานรัฐอย่างยั่งยืนเพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพโปร่งใสและตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550, หน้า 22)

หลักธรรมาภิบาลสากล United Nations Development Programmed 1997 : UNDP ได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลซึ่งได้นำเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์เข้ามารวม 9 ประการดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) ชายและหญิงทุกคนควรมีสติที่มีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงหรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็นรวมถึงการสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์
2. นิติธรรม (Rule of Law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีทางเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วน

ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3. ความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสารบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบันกระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรงทั้งนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ต้องมีความเพียงพอต่อการทำความเข้าใจและการติดตามประเมินสถานการณ์
4. การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย
5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus-Oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนโยบายและกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน
7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) สถาบันและกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
8. ภาวะรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคมก็ตามต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน
9. วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) ผู้นำและบรรดาสาธารณชนต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าวตลอดจนมีความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละประเด็นนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลมีองค์ประกอบที่สำคัญ

คือพนักงานส่วนตำบลหรือข้าราชการประจำซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นธรรมาภิบาลหรือไม่การทำงานของพนักงานส่วนตำบลจะก้าวสู่การเป็นข้าราชการยุคใหม่ที่มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายคือการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมุ่งการกระจายอำนาจปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี พนักงานส่วนตำบลจะอยู่ประจำไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามวาระของการเมืองดังข้าราชการการเมืองและเป็นหลักในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบหนังสือสั่งการการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ของนักการเมืองพนักงานส่วนตำบลต้องเป็นคนช่วยคิดช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติแต่ที่ผ่านมาสังคมกลับมองว่าการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลของพนักงานส่วนตำบลมีสภาพไม่โปร่งใสการทุจริตคอร์รัปชันมากมายสถาบันดำรงราชานุภาพ (2543, หน้า 41)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคายเนื่องจากวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีคือหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่ทุกตำบลทั่วประเทศและมีความใกล้ชิดกับประชาชนระดับรากหญ้ามากที่สุดและโดยกฎหมายได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีผลต่อการอยู่ดีกินดีของประชาชนจึงสามารถกล่าวได้ว่าการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายกำหนดจึงเป็นเครื่องชี้วัดว่าท้องถิ่นได้รับการพัฒนามากเพียงใดผลของการศึกษาคั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบล

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากผลการวิจัยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคายโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 5 หลักคือหลักความโปร่งใสหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลหลักการรับผิดชอบต่อหลักนิติธรรมและหลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง 4 หลักคือหลักการมุ่งเน้นฉันทามติหลักการมีส่วนร่วมหลักความเสมอภาคและหลักการตอบสนอง

2. การเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ

โพนพิสัย จังหวัดหนองคายได้แก่ที่อยู่อบต. อายุ การศึกษาและรายได้แตกต่างกันโดยรวมมีการ นำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาล สู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ โพนพิสัยจังหวัดหนองคายดังนี้ควรให้มีเสรีภาพใน การรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่เลือกปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ควรใช้อำนาจบนพื้นฐานของกฎหมาย อย่างเป็นธรรมเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับ ประชาชนผู้มารับบริการผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจ ด้วยการให้โบนัสประจำปีผู้บริหารควรมีมุมมองที่ เปิดกว้างถึงการณีกาลและผู้บริหารควรมุ่งเน้นงาน ยุทธศาสตร์

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาล สู่การปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ โพนพิสัยจังหวัดหนองคายอภิปรายผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การเปรียบเทียบการนำหลัก ธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วน ตำบลอำเภอโพนพิสัยจังหวัดหนองคายอยู่ในระดับ ปานกลางผลการวิจัยพบว่าการนำหลักธรรมาภิบาล สู่การปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ โพนพิสัยจังหวัดหนองคายโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลางซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การ ปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงาน ภายใต้อำนาจตามหลักธรรมาภิบาลเดียวกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ กงแก้ว

(2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาล ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แม่แรม จังหวัดเชียงใหม่พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล แม่แรมได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงาน ในระดับปานกลางผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย ของเบญจมาศ กงแก้ว (2555) ได้ศึกษาการ วิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรม จังหวัด เชียงใหม่พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความ เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แรมได้นำหลัก ธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานในระดับ ปานกลางผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของพรนิชา เพิ่มพูน (2551) ได้ศึกษาการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัด หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมพบว่ามีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของนันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ได้ศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้าง ระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับมาก

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่น: ว่าด้วยทฤษฎีแนวคิดและหลักการ. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท, 2550.
- เกษียร เตชะพีระ. “ธรรมรัฐ/ธรรมาภิบาลกลายเป็นรัฐ”. มติชนสุดสัปดาห์, (23 ธันวาคม 2548): หน้า 6.
- เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์. “ธรรมรัฐภาคการเมือง: บทบาทภาคการเมือง”. รัฐสภาสาร, (9 กันยายน 2541): หน้า 44-46.
- เกษม วัฒนชัย. ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. 2546
- จรรยา สุภาพ. สารานุกรมรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518.
- ไชยวัฒน์ คำชูและคณะ. ธรรมาภิบาลการบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพฯ: น้ำฝน, 2545.
- ดำรง ราชานุกาพ, สถาบันกองวิชาการและแผนงานและสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง, 2539.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย. หมวดแนวคิดพื้นฐาน : รัฐกับการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2547.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองส่วนท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุญอรี ยี่หะมะ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ปธาน สุวรรณมงคล. การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: พีระพัชรา, 2526.
- ปรัชญา เวสารัชช์. ปฏิรูปราชการเพื่ออนาคต. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2538.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2542.
- ประมวล รุจนเสรี. การบริหาร-การจัดการที่ดี (Good Governance). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสารักษ์ดินแดน, 2542.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- นฤมล ทับจุมพล. “แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ” ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546.
- นพพล สุรนัครินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- ยุศตรี อาริยะ. “โลกาภิวัตน์กับ Good Governance” ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2546.

ยอดสุข พัฒน์ธี. “ปรัชญาการเมืองเรื่องธรรมรัฐในทัศนะของธีรยุทธ บุญมี” ธรรมภิบาลกับคอร์รัปชัน
ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด, 2546.

สุดจิต นิมิตรกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ในการปกครองที่ดี (Good
Governance). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2543.

“พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546,” ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ 120 ตอนที่ 100 ก. หน้า 1 – 16. 9 ตุลาคม 2546.

รสสุคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. “แนวคิดและหลักการบริหารท้องถิ่น,” ในเอกสารการสอนชุด วิชาการบริหาร
ท้องถิ่นหน่วยที่ 1-8. หน้า 1-61. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. 62
ก.หน้า 1-127. 24 สิงหาคม 2550.

วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น: ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540.
กรุงเทพฯ: คลังวิชา, 2547.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. กฎหมายสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์, 2550.

อรพินท์ สฟโชคชัยและคณะ. แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงาน
ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.

_____. “สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

สัมมา ธรนิธย์. หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่างจำกัด.
2553.

หวน พิณรุพันธ์. การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิณรุพันธ์
การพิมพ์. 2549.

Asian Development Bank. “Governance Sound Development Management”. [Online]. [http://
ADB.org](http://ADB.org) (23 June 2006).

Corkery, J. (ed) Governance : evolution of the meaning of the Word in Governance:
Concepts and Applications. International Institute of Administrative Sciences,
Working group 1999, Brussels, Belgium, 1999.

Gerry Stoker. International Social Science Journal “Governance as Theory: five proposi-
tions”, 1998.

Kokpol, Orathai. “Urban Governance and the Environment: Solid – waste
Management in Two Municipalities in Thailand”. Doctoral dissertation. University of
Toronto. Canada, 1998.